

Suomen
tuomariliitto

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Asia: Suomen tuomariliitto ry:n lausunto käräjännotaarien valintamenettelyn sujuvuuden kehittäminen - työryhmän muistion luonnoksesta

Viite: TIV/192/2025

Tuomariliitto korostaa, että notaarien hakuprosessin ja valintamenettelyn ei tule rajata hakijoita liikaa. Tosiasia on, että hyvin monenlaisella taustalla tuleva hakija voi soveltua tuomioistuintyöskentelyyn eikä arvosanojen perusteella tulisi tehdä liian yksioikoisia johtopäätöksiä soveltuvuudesta. Tuomariliitto on hyvin huolestunut siitä, että arvosanojen painottaminen eri hakuprosesseissa ja valinnoissa on johtanut siihen, että oikeustieteen opiskelijat uusivat hyväksytyin arvosanoin suoritettuja tenttejä keskiarvon korottamiseksi. Tuomarintyössä on erittäin tärkeää osata tehdä ratkaisuja kohtuullisessa ajassa -ratkaisujen laatua toki unohtamatta. Akateemiseen täydellisyyteen pyrkimisen korostaminen valinnoissa karsii mahdollisesti alalle soveltuvia hakijoita pois kokonaan ja joka tapauksessa antaa väärän kuvan ominaisuuksista, joista tuomarin työssä on eniten etua.

Edellä selostetuista syistä Tuomariliitto kannattaa opintopisteiden merkityksen vähentämistä notaarien esivalinnassa.

Tuomariliitto toteaa, että sekä notaarien itsensä että käräjäoikeuksien kannalta olisi ihanteellista, jos hakukierroksia voisi olla kaksi kertaa vuodessa. Kaksi hakukertaa vuodessa vaatisi merkittävän lisäresursoinnin lautakunnalle. Sen etuna olisi kuitenkin todennäköisesti ainakin peruutusten merkittävä väheneminen. Resurssien lisäys saattaisi hakukierrosten määrästä riippumatta joka tapauksessa tehostaa valintamenettelyä.

Tuomariliiton näkemyksen mukaan hakukohteiden rajaaminen ja hakemusten täydentämisestä luopuminen saattavat olla virkamiesoikeudellisesti mahdottomia toimia, mutta Tuomariliiton näkemyksen mukaan eivät olisi hakijoille kohtuuttomia, mikäli ovat toteutettavissa.

Vaihtoehto A

Tuomariliitto toteaa, että haastattelupisteytysten muuttaminen ei juurikaan sujuvoittaisi notaarien valintamenettelyä vaan siinä on kysymys siitä, miten erilaisia valintakriteereitä painotetaan. Motivaation mittaaminen haastattelulla on tärkeää, ja tässä mallissa haastattelun painoarvo korostuisi. Pääosin ongelmat uuden notaarivalintamenettelyn kautta valituiksi tulleissa notaareissa eivät liity valittujen oikeudelliseen osaamiseen, vaan asenteeseen ja henkilökohtaiseen soveltuvuuteen tuomioistuinalle.

Tuomariliitto kuitenkin huomauttaa, että haastattelut ovat subjektiivisia arviointitilanteita, joissa kunkin haastattelijan omat näkemykset ja tapa toteuttaa haastattelu vaikuttavat lopputulokseen ja hakijan pisteytykseen. Mitä enemmän pyritään objektiivisuuteen, niin sitä vähemmän tulisi olla sellaisia kohtia valinnassa, joita eri tuomioistuimet pisteyttävät. Objektiivinen haastattelupisteytys olisi mahdollista saada aikaan vain siten, että samat haastattelijat haastattelisivat kaikki hakijat.

Vaihtoehto B

Malli B toteuttaa parhaiten työryhmän työlle asetettua tavoitetta valintamenettelyn sujuvoittamisesta ja nopeuttamisesta. Nykyjärjestelmän suuri kipupiste on se, että hakijat asetetaan useita kertoja eri pisteiden mukaiseen järjestykseen. Verrattain hyvät pisteet saaneen hakijan tuleva harjoittelupaikka voi muuttua moneen kertaan hänen hakemuksessaan ilmoittamasta etusijajärjestyksestä ja ulkopuolisista tekijöistä kuten tuomioistuimien tulosneuvotteluissa saamista lisäpaikoista tai muiden hakijoiden peruutuksista johtuen.

Haastattelupisteytyksen painottaminen johtaa siihen, että hakijat, joita tuomioistuimet eivät pidä soveliaana tuomioistuinuralle omaan tuomioistuimeen, saavat halutessaan väistämättä harjoittelupaikan jostakin hakuvaihtoehtojensa loppupäässä olevasta tuomioistuimesta. Jos haastattelupisteytys on hyväksytty tai hylätty, soveltumattomat hakijat karsiutuvat eikä uudelleenpisteytys haun eri vaiheissa ole niin työlästä eikä monesti toistuva ilmiö.

Yhteenveto

Tosiasiassa ilman lainmuutoksia valintamenettelyn sujuvoittamismahdollisuudet ovat rajallisia. Olennaista Tuomariliiton näkemyksen mukaan on se, etteivät hakumenettelyn ensimmäiset portaavat karsi hakijajoukkoa liian voimallisesti pelkin akateemisin perustein.

Helsingissä 2.6.2025

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Tuuli Vänskä

puheenjohtaja

Johanna Helminen

varapuheenjohtaja

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa. Tuomarikunnan yhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.